herpy

DRZEWOŁAZY

drzewołaz złocisty

Dendrobates auratus

Dendrobates auratus to dzienny drzewołaz o długości 3-5 cm z lasów deszczowych Ameryki Środkowej i północno-zachodniej Kolumbii, czarny z metalicznie zielonym, niebieskim lub brązowym rysunkiem. Jest spokojny, dobrze czuje się w grupie i uchodzi za jednego z najłatwiejszych w hodowli i rozmnażaniu drzewołazów, pod warunkiem że wilgotność, pokarm i temperatura są odpowiednie.

Rodzina: Dendrobatidae Nazwa angielska: Green and Black Poison Dart Frog Dawna nazwa: *Phyllobates auratus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**3-5 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**8-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-25 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Dojrzałość płciowa	**8-12 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**3-7**
Czas do wyklucia	**10-14 dni**
Okres larwalny	**42-80 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Pilnuje jaj i nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Dendrobates auratus to średniej wielkości, krępy drzewołaz. Dorosłe osobniki mierzą zwykle 4-5 cm od pyska do kloaki, a samce są nieco mniejsze od samic. Istnieją też formy karłowate, w których zwierzęta osiągają tylko 2-3 cm. Barwa podstawowa jest czarna, z nieregularnymi plamami i pasami w kolorze metalicznie zielonym, niebieskozielonym,

jasnoniebieskim lub brązowym. Wzór różni się u poszczególnych osobników, a ubarwienie jest bardzo zmienne między populacjami. Wyróżnia się formy lokalne, których nie należy ze sobą krzyżować. Młode uzyskują dorosłe ubarwienie i rysunek dopiero 6-8 miesięcy po metamorfozie.

Gatunek został opisany przez Girarda w 1855 roku jako *Phyllobates auratus*. Późniejsze nazwy, takie jak *Dendrobates latimaculatus* i *D. amoenus*, są dziś uznawane za synonimy.

D. auratus jest łagodny i przez całe życie dobrze znosi życie w grupie, co wśród drzewołazów jest nietypowe. Bywa nieco płochliwy, ale w gęsto obsadzonym terrarium staje się śmielszy, a formy z Kostaryki uchodzą za najbardziej odważne. Zaniepokojony chętnie nurkuje i potrafi pozostać pod wodą przez kilka minut.

Toksyny skórne: trucizna pochodzi z pożywienia. W naturze żaba pobiera alkaloidy z mrówek i innych drobnych stawonogów i gromadzi je w skórze. Osobniki z hodowli, karmione typowymi owadami karmowymi, nie mają toksyn lub mają ich bardzo mało, natomiast osobniki odłowione z natury mogą zachować je przez długi czas. Toksyczność skóry uznaje się więc za łagodną. Nie bierz żab do ręki, myj ręce po pracy w terrarium i nie dotykaj potem oczu ani ust.

Czytaj więcej: Odchów kijanek Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Dendrobates auratus występuje w południowej części Ameryki Środkowej i na najdalej wysuniętym na północny zachód krańcu Ameryki Południowej: po stronie atlantyckiej w południowo-wschodniej Nikaragui i wschodniej Kostaryce, po stronie pacyficznej w południowo-zachodniej Kostaryce, szeroko w Panamie oraz w departamencie Chocó w północno-zachodniej Kolumbii. Większość odnotowanych stanowisk pochodzi z Kostaryki i Panamy.

W 1932 roku gatunek wypuszczono na wyspie Oahu na Hawajach w celu zwalczania komarów. Populacja dobrze sobie radzi i składa jaja m.in. w wyrzuconych butelkach i puszkach. Nie jest ona uwzględniona na mapie naturalnego zasięgu.

> **Naturalny zasięg:** Nikaragua, Kostaryka, Panama i Kolumbia.

ŚRODOWISKO

Dendrobates auratus zamieszkuje wilgotne lasy deszczowe nizin i niższych stoków górskich, od poziomu morza do ok. 1000 m. Przebywa na dnie lasu w ściółce, między korzeniami i powalonymi pniami, a także wspina się po roślinności. Często spotyka się go w pobliżu małych strumieni, a kijanki rozwijają się w małych kałużach i innych zbiornikach wodnych.

Żaba jest aktywna w dzień i nieustannie szuka pożywienia. Rozmnaża się w porze deszczowej, od połowy lipca do połowy września, kiedy samce najpierw walczą o terytoria. Pomiary temperatury i wilgotności w miejscach występowania nie są udokumentowane, więc wartości podane w części o hodowli opierają się na powszechnej praktyce.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Licz co najmniej ok. 38 litrów na jedną dorosłą żabę. Terrarium o wymiarach 45 × 45 × 45 cm (ok. 90 litrów) to zatem minimum dla pary *D. auratus*, a trio lub mała grupa potrzebuje co najmniej 60 × 45 × 45 cm. Terrarium musi być zamknięte od góry, z wąskim pasem siatki, tak aby powietrze się wymieniało, a wnętrze nie wysychało.

Dno buduje się z warstwy drenażowej z keramzytu, włókniny, dobrze drenującego podłoża i grubej warstwy liści na wierzchu. Liście utrzymują wilgoć, dają kryjówki oraz pokarm dla skoczogonków i równonogów, które utrzymują podłoże w czystości. Obsadź terrarium gęsto i zapewnij wiele kryjówek z korka, korzeni i łupin kokosa. Szczeliny i półki w tylnej ścianie, w które żaba może się wcisnąć grzbietem do góry, sprawiają, że czuje się pewniej i częściej się pokazuje.

Do rozrodu potrzebne są gładkie miejsca do składania jaj: szalka Petriego pod łupiną kokosa lub gładki liść. Nowe liście dokłada się mniej więcej co pół roku, w miarę jak stare się rozkładają.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 21-25 °C, a w nocy 18-21 °C. Nie może przez dłuższy czas przekraczać 27 °C, a powyżej 29 °C może być śmiertelna. Krótkotrwały chłód do 16 °C jest znoszony lepiej niż upał.

Nie używaj lampy grzewczej. Temperatura pokojowa zwykle wystarcza, ale terrarium w słońcu lub pod gorącą lampą latem szybko się przegrzewa. Jeśli zimą w pomieszczeniu jest chłodno, mata grzewcza na bocznej ściance terrarium może dać nieco dodatkowego ciepła. Zawsze miej termometr w samym terrarium. Gatunek nie ma znanego okresu zimowania.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-100 %. Zraszaj obficie raz lub dwa razy dziennie wodą z odwróconej osmozy lub odchlorowaną wodą z kranu, tak aby rośliny i liście były mokre, i pozwól powierzchni lekko przeschnąć między zraszaniami. System zraszania z timerem daje stabilniejszy mikroklimat.

Podłoże ma być wilgotne, ale nie przemoczone: jeśli pachnie zgniłymi jajami, jest w nim za dużo wody. Stojące, nasycone wilgocią powietrze sprzyja pleśni, więc nie zamykaj całkowicie wentylacji.

WODA I JAKOŚĆ WODY

D. auratus lubi wodę i szuka jej zarówno, by się ukryć, jak i do rozrodu, więc płytka miska z wodą lub mała część wodna to dobry pomysł. Wystarczy 1-2 cm wody, a brzeg musi być pochyły lub z kamieniami, żeby żaby łatwo wychodziły. Wodę wymienia się codziennie lub co drugi dzień, bo szybko się brudzi.

Używaj wody z odwróconej osmozy lub odchlorowanej wody z kranu. Płazy wchłaniają wodę i rozpuszczone w niej substancje przez skórę, dlatego mydło, środki czystości i resztki kremów nie mogą trafić do terrarium. Wyposażenie płucz w czystej wodzie bez mydła.

OŚWIETLENIE I UVB

Rośliny potrzebują światła, a dobrze sprawdza się lampa LED do roślin, która niewiele grzeje. Długość dnia nie jest udokumentowana dla tego gatunku; 12 godzin światła to powszechna praktyka. UVB nie jest udokumentowane jako konieczne, gdy pokarm posypuje się witaminą D3, ale można zastosować słabe źródło UVB (strefa Fergusona 1). Jeśli to zrobisz, zapewnij gęstą roślinność i cień, aby żaby mogły same wybierać.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Dendrobates auratus zjada drobne stawonogi. Nielotne muszki owocowe są oczywistym pokarmem podstawowym, bo ich hodowla jest łatwa i tania. Owady karmowe powinny mieć poniżej ok. 3 mm, a skoczogonki i równonogi w ściółce są dobrym uzupełnieniem.

Wszystkie owady karmowe trzeba posypywać preparatem wapniowo-witaminowym dla płazów. Częstotliwość karmienia nie jest udokumentowana dla tego gatunku. Dobrą praktyczną zasadą zaczerpniętą od *Dendrobates tinctorius*, którego utrzymuje się podobnie, jest podawanie tylu muszek, ile żaby zjedzą w 15-30 minut, i wstrzymanie się z karmieniem, jeśli po godzinie wciąż zostało ich dużo.

W naturze gatunek zjada m.in. mrówki o wysokiej zawartości alkaloidów. W pokarmie w niewoli ich brak, dlatego osobniki z hodowli tracą toksyczność.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Dendrobates auratus jest aktywny w dzień, łagodny i w większości sytuacji prawie nie przejawia agresji. Bywa nieco płochliwy, ale gęsta roślinność, kryjówki i mała część wodna sprawiają, że pokazuje się częściej.

Gatunek można trzymać w parach, w grupach lub pojedynczo jako młode. Gdy zwierzęta osiągną dojrzałość płciową, samice mogą zjadać sobie nawzajem jaja, więc jeśli chcesz mieć młode, najbezpieczniej trzymać jedną parę na terrarium.

Drzewołazów nie należy brać do ręki, tylko je przenosić. Skóra jest cienka, a substancje i tłuszcz z dłoni mogą ją uszkodzić. Zamiast chwytać żabę ręką, zwab ją do małego, czystego kubeczka.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płcie trudno rozróżnić po wyglądzie, zanim zwierzęta skończą kilka lat, ale nawołująca żaba jest zawsze samcem. Samce są nieco mniejsze i smuklejsze, a samice masywniejsze i zaokrąglają się, gdy noszą jaja. Gatunek osiąga dojrzałość płciową w wieku 8-12 miesięcy i może rozmnażać się już w wieku ok. 10 miesięcy. Najpewniej jest wychować razem grupę lub kupić dobraną parę.

GODY I KOPULACJA

Gatunek należy do najłatwiejszych w rozmnażaniu drzewołazów. W naturze okres rozrodu przypada na porę deszczową. W niewoli okres słabszego zraszania, a po nim obfite zraszanie i suto karmienie, może pobudzić do rozrodu parę, która się nie rozmnaża.

Samiec nawołuje i prowadzi samicę do ukrytego miejsca, gdzie dotykają się nawzajem. Nie ma ampleksusu: samica składa jaja, a samiec zapładnia je potem. Para może składać jaja co 10-21 dni. Pilnuj, by samica nie traciła na wadze, i usuń na jakiś czas miejsca do składania jaj, jeśli potrzebuje odpoczynku.

JAJA I KIJANKI

Samica składa 3-7 jaj na gładkim liściu lub szalce Petriego w kryjówce, a formy karłowate także w pojemnikach po kliszach. Jaja leżą w przezroczystej galarecie, a samiec wraca, by utrzymywać je wilgotne i czyste.

Gdy jaja się wyklują, kijanki wspinają się na grzbiet samca, gdzie przylegają w śluzie, który rozpuszcza się dopiero w wodzie. Samiec przenosi je do małej kałuży lub strumienia, w terrarium chętnie do miski z wodą. Zniesienie można też przenieść na szalkę Petriego z wilgotnym dnem i samodzielnie odchować kijanki; jaj nie wolno zalewać wodą, bo się uduszą.

Kijanki najlepiej trzymać osobno w kubeczkach z wodą z odwróconej osmozy, kawałkiem liścia migdałecznika i odrobiną mchu jawajskiego. Karm gotowym pokarmem dla kijanek, najlepiej obtoczonym w spirulinie lub chlorelli, i usuwaj resztki tego samego dnia. Częste podmiany wody utrzymują ją w czystości.

METAMORFOZA

Wyklucie następuje po 10-14 dniach. Kijanki przechodzą metamorfozę po 42-80 dniach w wodzie, w zależności od temperatury i pokarmu.

Gdy przednie kończyny są prawie wykształcone, trzeba obniżyć poziom wody i przechylić kubeczek o ok. 45°, aby młoda żaba mogła wyjść na ląd; inaczej może się utopić. W czasie wchłaniania ogona nie je, więc w tym okresie można przerwać karmienie.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode umieszcza się w małym pojemniku do odchowu z liśćmi, sadzonkami roślin i liczną kolonią skoczogonków. Małe pojemniki ułatwiają obserwację młodych, ale szybko zmienia się w nich temperatura, więc stawiaj je z dala od przeciągów i bezpośredniego słońca.

Pierwszym pokarmem są skoczogonki, a później *Drosophila melanogaster*, przy każdym karmieniu posypywane wapniem i witaminami. Na początku nie przekarmiaj. Trzymaj razem młode tej samej wielkości i nie łącz ich z większymi żabami, które zjadają im pokarm sprzed nosa. Młode sprzedaje się zwykle od wieku 2-3 miesięcy.

Zdrowie i częste błędy

Nie ma właściwej listy chorób dla tego gatunku, ale u drzewołazów powtarzają się następujące pułapki:

- Zbyt suche terrarium. Żaby się chowają, chudną i tracą połysk. Zwiększ zraszanie.
- Zbyt wysoka temperatura, powyżej ok. 27 °C. Powoduje stres i osłabienie zwierząt, a powyżej 29 °C może być śmiertelna.
- Niedobór wapnia i witamin. Posypuj wszystkie owady karmowe.
- Bakteryjne i grzybicze infekcje skóry, zwłaszcza w mokrym i brudnym terrarium. Utrzymuj czystość i wentyluj.
- Pasożyty jelitowe, objawiające się wychudzeniem mimo dobrego apetytu. Wymagają badania kału u weterynarza.
- Chytridiomykoza (*Batrachochytrium dendrobatidis*), groźna choroba płazów. Nowo kupione zwierzęta trzymaj na kwarantannie.

Zwróć się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli żaba traci na wadze, przestaje jeść, siedzi bezwładnie lub ma rany na skórze.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/drzolazy/dendrobates-auratus